

Фактори посилення ролі держави в підвищенні рівня фінансово-економічної безпеки країни

Решетило В.П., д. е. н., проф., Харківський національний університет міського господарства

На сучасному етапі в Україні все ще не вирішено багато проблем, пов'язаних із забезпеченням належного рівня фінансово-економічної безпеки країни. Складнощі, що виникають в їх вирішенні багато в чому обумовлені низькою ефективністю системи державного регулювання економіки. По-перше, слід констатувати стагнацію системи державного регулювання економіки та її зростаючу неспроможність забезпечити належний рівень фінансово - економічної безпеки. По - друге, слід взяти до уваги корупційне переродження держави, яке відбулось в Україні, що стає самостійним чинником гальмування ринкових реформ. По – третє, слід відзначити неспроможність держави протистояти викликам, пов'язаним з глобалізацією та зростаючою відкритістю національної економіки. Тому звичний підхід, заснований на дослідженні системи державного регулювання (посилення - послаблення), стосовно України не може бути застосований, або таке застосування вимагає системи застережень.

Досліджуючи роль держави в забезпеченні фінансово-економічної безпеки в умовах ринкової трансформації, неможливо обмежитись розкриттям суто економічної діяльності держави, а треба брати до уваги *незавершеність становлення самого інституту держави*, оскільки ця незавершеність та незрілість негативно впливає і на розвиток країни та її безпеку. Останні дослідження містять досить песимістичні оцінки щодо інституційних змін самої держави, що відбулись протягом попередніх 20 років у країні. По цілому ряду позицій, що характеризують інституційну роль держави як економічного агента – відносини із суспільством, захист прав власності та стабільність політичної влади – відбувається постійне погіршення ситуації. При цьому державні службовці займаються виключно пошуком ренти і лише декларують необхідність проведення ефективної економічної політики. Практично *посилення ролі держави в Україні виродилось у поширення бюрократичної регламентації* соціально-економічного життя та наростання застійних тенденцій. Держава (а точніше, державна бюрократія) фактично блокує процес становлення громадянського суспільства шляхом спонукання громадян до лояльності до політичного режиму в обмін на відносний спокій та стабільний рівень життя, супроводжуючи це постійними пропагандистським кампаніями з приводу пошуку внутрішніх та зовнішніх ворогів. Особливо негативну роль при цьому відіграє низька якість правових норм та неефективність і вибірковість судової системи. Тому соціально - економічні реформи треба розпочинати з реформування самого інституту держави, переходу від моделі експлуататорської (за Д. Нормом), рентоорієнтованої бюрократичної держави до контрактної моделі, направленої на розуміння місця і ролі держави як організатора економічного життя суспільства на контрактних умовах. На думку

нобелівського лауреата Дж. Бьюкенена, *деградація влади прямо пропорційна зростанню державних видатків на управління*. Тому рівень необхідного державного втручання повинен виглядати як громадянський договір між державою і суспільством по визначенню її функцій і ролі. Забезпечення з боку держави фінансово - економічної безпеки має реалізовуватись за кількома напрямками, зокрема: збалансований розвиток інституційно-організаційної структури економіки, її нормативно-правового регулювання, неформальних правил поведінки учасників та забезпечення належного рівня економічного та фінансового мислення економічних суб'єктів; взаємна відповідність та узгодженість законодавчого процесу, державного контролю за дотриманням правил та норм здійснення діяльності суб'єктів ринку та адекватність і незворотність застосування санкцій за порушення цих норм; висока ефективність діяльності державної бюрократії та мінімізація корупційних ризиків; правильний розподіл регуляторних функцій між різними державними органами; оптимальне поєднання національних та наднаціональних регуляторних механізмів.